

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Мудрак Роман Миколайович, 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2017 році закінчив Тернопільський національний економічний університет та отримав диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Право», виконав акредитовану освітньо-наукову програму 081 «Право».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.137 створена згідно наказу ректора Західноукраїнського національного університету № 415 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової Наталія ЧУДИК, доктор юридичних наук, професор, спеціалізованої вченої ради – завідувач кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

Рецензентів – Валентина СЛОМА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету;

Ірина ЮРКЕВИЧ, доктор філософії з права (PhD), доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету.

Офіційних опонентів – Оксана СТРЕЛЬЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ;

Ірина НОВОСАД (ДУХНЕВИЧ), кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

на засіданні 08 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 – Право Мудраку Роману Миколайовичу на підставі публічного захисту дисертації «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження» за спеціальністю 081 – Право.

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Микола КРАВЧУК, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, викладені в дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності та обґрунтованості одержаних результатів дисертаційної роботи було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота виконана українською мовою.

Наукова новизна одержаних результатів. Суттєвими результатами дослідження, яким притаманні елементи наукової новизни, є такі сформульовані висновки та положення.

Уперше:

- запропоновано авторську концепцію юридичних клінік як об'єкта правової інституціоналізації, відповідно до якої юридичні клініки розглядаються як самостійний соціально-правовий інститут, розвиток якого відбувається через процеси нормативного закріплення, організаційного оформлення, професіоналізації діяльності, функціональної диференціації та суспільної легітимації;

- розроблено авторську методику визначення рівня інституціональної зрілості юридичних клінік, яка базується на системі нормативних, організаційних, функціональних,

професійних та легітимісційних критеріїв і дозволяє здійснювати комплексне оцінювання ступеня інституціонального розвитку юридичних клінік;

- здійснено комплексне порівняльно-правове оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік України та США на основі авторської методики, що дало змогу встановити особливості, закономірності та відмінності їх інституціонального розвитку;

- сформульовано авторську концепцію подальшого розвитку юридичних клінік в Україні, яка передбачає їх розвиток як багатофункціонального соціально-правового інституту, інтегрованого у систему правничої освіти, механізми забезпечення доступу до правосуддя та розвиток громадянського суспільства.

Удосконалено:

- наукові підходи до визначення юридичної клініки як соціально-правового інституту шляхом обґрунтування її інституціональної природи та багатофункціонального характеру;

- критерії оцінювання рівня інституціонального розвитку юридичних клінік шляхом їх систематизації та інтеграції у єдину систему оцінювання інституціональної зрілості;

- наукові підходи до адаптації американського досвіду функціонування юридичних клінік до умов України з урахуванням особливостей національної правової системи.

Набули подальшого розвитку:

- наукові положення щодо етапів становлення та розвитку юридичних клінік в Україні та США через уточнення особливостей їх інституціоналізації;

- наукові підходи до визначення ролі юридичних клінік у забезпеченні доступу до правосуддя, правопросвітницькій діяльності та реалізації соціальної функції правничої освіти.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 081 «Право». Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у тому, що висновки та теоретичні положення, сформульовані у ній, можуть сприяти подальшому розвитку юриспруденції, вдосконаленню нормативно-правового регулювання діяльності юридичних клінік, модернізації правничої освіти та розвитку механізмів забезпечення доступу до правосуддя в Україні.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема виконана в межах науково-дослідних тем кафедри теорії права та конституціоналізму: «Архітектоніка та дивергенція державно-правових інститутів в Україні та світі: історія та сучасність» (державний реєстраційний номер – 0118U003550), «Оновлення приватного права України в умовах євроінтеграційних процесів» (державний реєстраційний номер – 0122U000626).

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались у діяльності: юридичної клініки Західноукраїнського національного університету (акт впровадження від 20 травня 2026 р. № 126-29/1249); у правозастосовній практиці адвоката Ганущин Ольги Богданівни, м. Тернопіль (акт впровадження від 19 травня 2026 р.); Науково-дослідного інституту публічного права (довідка від 10 червня 2026 р. № 3/498), а також у навчальному процесі під час викладання дисциплін «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Порівняльне правознавство».

Дисертація у частині структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висувається до здобувача ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання. Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень системою Unicheck. За результатами перевірки виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело; ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дослідження та дотримання норм академічної доброчесності, не виявлено.

Кваліфікаційна робота написана діловою українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, чотири розділи (тринадцять підрозділів), висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг дисертаційної роботи викладено на 216 сторінках, з яких основний текст – 181 сторінка. Список використаних джерел налічує 174 найменування на 18 сторінках.

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з яких: 6 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 – розділ у колективній монографії зарубіжного видання, 1 стаття – у зарубіжному періодичному виданні, 5 – тези доповідей апробаційного характеру у матеріалах науково-практичних конференцій, у тому числі:

У наукових фахових виданнях України:

- Мудрак Р. М. Генеза становлення інституту юридичних клінік у світі та Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Випуск 3 (11). С. 31-35. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/161>;

- Мудрак Р. М. Юридична клінічна освіта в системі правової освіти України. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 26-28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/4>;

- Мудрак Р. М. Правовий статус юридичних клінік в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2021. Випуск 4 (28). С. 11-17. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2021.04.011>;

- Мудрак Р. М. Інституціоналізація правових інститутів як теоретико-методологічна основа дослідження юридичних клінік. Актуальні проблеми правознавства. 2026. № 1 (45). С. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2026.01.012>;

- Мудрак Р. М. Моделі інституціоналізації юридичних клінік: порівняльно-правовий аналіз досвіду США та України. Актуальні питання у сучасній науці. 2026. № 4 (46). С. 2186-2200;

- Мудрак Р. М. Інституціоналізація правових інститутів: етапи, механізми та критерії сформованості. Національні інтереси України. 2026. № 4. С. 1475-1483. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4\(21\)-1475-1484](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4(21)-1475-1484).

У виданні, включеному до розділу закордонної колективної монографії:

- Мудрак Р. М. Проблеми правової природи юридичних клінік в механізмі захисту прав і свобод людини та громадянина. Guarantee and protection of fundamental human rights as an integral element of the integration of Ukraine in the EU. Olsztyn, 2019. С. 249-259.

В інших зарубіжних виданнях:

- Мудрак Р. М. Розвиток юридичних клінік у Сполучених Штатах Америки. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 6 (34). vol. 1. Р. 258-262. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.41>.

Наукові праці, які додатково засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- Мудрак Р. М. Юридична клініка як інноваційний засіб професіоналізації майбутніх правників. Збірник матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 102-104;

- Мудрак Р. М., Кравчук М. В. Юридичний клінічний рух в системі правової освіти України. Новації та виклики юридичної освіти. Тернопіль, 2017. С. 53-58;

- Мудрак Р. М. Нормативно-правова база організації та діяльності юридичних клінік. Збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: Економічна думка, 2019. С. 166;

- Мудрак Р. М. Організаційні умови гуманістично спрямованого освітнього процесу в юридичній клініці. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 163-167;

- Мудрак Р. М. Компаративістика клінічної юридичної освіти: досвід США та трансформаційна модель України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ЗУНУ, 2026. С. 42-45.

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Голова ради: **Наталія ЧУДИК**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

Рецензент: **Валентина СЛОМА**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету. Зауваження, з яким погодився здобувач:

- У п. 2 наукової новизни автор пропонує методику визначення рівня інституціональної зрілості юридичних клінік, яка базується на системі нормативних, організаційних, функціональних, професійних та легітимісних критеріїв і дозволяє здійснювати комплексне оцінювання ступеня інституціонального розвитку юридичних клінік. Загалом позитивно

оцінюючи запропоновану методику варто зазначити, що її практична реалізація могла б стати ще більш наочною за рахунок конкретизації кількісних та якісних індикаторів, які покладені в основу оцінювання інституційної зрілості юридичних клінік за кожним із запропонованих критеріїв.

Рецензент: **Ірина ЮРКЕВИЧ**, доктор філософії з права (PhD), доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету. Зауваження, з яким погодився здобувач:

- У підрозділі 1.2 (с. 42-48) автором розроблено авторську методику оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік на основі системи нормативних, організаційних, функціональних, професійних та легітимаційних критеріїв, яку згодом застосовано для оцінювання моделей України (підрозділ 2.2) та США (підрозділ 3.2) і їх порівняння (підрозділ 4.1). Водночас із викладеного тексту не повністю зрозуміло, чи передбачає ця методика кількісну (бальну, індексну) операціоналізацію критеріїв, чи має виключно якісний, описовий характер. Відсутність чіткого інструментарію вимірювання ускладнює перевірку відтворюваності результатів порівняльного оцінювання та обмежує можливість його подальшого застосування іншими дослідниками для оцінювання окремих юридичних клінік чи інших правових інститутів.

Опонент: **Оксана СТРЕЛЬЧЕНКО**, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ. Зауваження, з яким погодився здобувач:

- Розкриваючи роль юридичних клінік у системі безоплатної правничої допомоги, дисертант переважно оперує загальними твердженнями про розширення доступу громадян до правосуддя. Роботу увиразнило б включення бодай орієнтовних кількісних показників щодо обсягів наданої юридичними клініками України правничої допомоги за останні роки, що дозволило б перевести окремі теоретичні тези в площину емпірично підтверджених висновків.

Опонент: **Ірина НОВОСАД (ДУХНЕВИЧ)**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження, з яким погодився здобувач:

- У третьому розділі (підрозділ 3.1, с. 111-123), присвяченому історико-правовим засадам формування юридичних клінік у США, запропоновано авторську періодизацію інституціоналізації американської моделі. Проте критерії, на основі яких визначено хронологічні межі між виокремленими періодами, викладені менш чітко, ніж відповідні критерії періодизації українського клінічного руху (підрозділ 2.1). Уточнення єдиних методологічних засад періодизації для обох досліджуваних моделей підвищило б порівнянність отриманих результатів.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Мудраку Роману Миколайовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Наталія ЧУДИК